

آیا شانس برای نجات کره زمین وجود دارد؟ همه ما مسؤولیم کمک کنیم تا کره زمین مدت زمان بیشتری زنده بماند

مشکل پلاستیک چقدر بزرگ است؟

امروزه تقریباً هر چیزی از پلاستیک ساخته شده است. غذای شما و محصولات بهداشتیتان داخل پلاستیک پیچیده شده‌اند.

به منظور فرهنگ سازی و ارتقاء سطح دانش شهروندان در زمینه مضرات استفاده از کیسه‌های نایلونی، ۲۱ تیر ماه از سوی طرفداران محیط زیست روز بدون کیسه نایلکس نامگذاری شده است. ارتقای سطح آگاهی مردم در زمینه زیان‌های بهداشتی و محیط زیستی استفاده از کیسه‌های پلاستیکی از جمله اهداف مهم نامگذاری روز بدون نایلکس بوده است.

کیسه‌های پلاستیکی پس از اختراع پلاستیک در سال ۱۸۵۶ میلادی مهمان خانه‌های ما شده‌اند و در همین مدت زمان نه چندان طولانی توانسته‌اند اثرات مخرب زیادی بر جای بگذارند. در واقع زندگی مدرن علاوه بر رفاهی که برای انسان به همراه دارد گاه ضررهای جبران ناپذیری را نصیب او می‌کند.

آمارهای داخلی نشان می‌دهد در کشور ما ۷ درصد از پسماند‌های شهری (روزانه ۳۵۰۰ تن) را انواع پلاستیک تشکیل می‌دهد بیشتر این پلاستیک‌ها نیز بادوام هستند و صد ها سال طول می‌کشد تا به خودی خود تجزیه و نابود شوند. این در شرایطی است که با صرفه جویی یک کیسه نایلونی در هفته توسط هر خانوار ایرانی می‌توان از مصرف بی‌رویه این ماده جلوگیری کرد.

کیسه‌های نایلونی از ترکیبی پلیمری به نام «پلی اتیلن» سبک که یکی از مشتقات نفتی است تهیه می‌شود که نیم‌عمر آن در طبیعت بین ۵۰ تا بیش از ۳۰۰ سال است (یعنی ۵۰ تا ۳۰۰ سال زمان نیاز است تا نیمی از این ماده پلیمری به چرخه طبیعت باز گردد) و خطر بزرگتر این است که کیسه‌های نایلونی به مرور زمان به قطعات کوچکتر و سمی‌تر پلیمری تبدیل می‌شود. بعضی از پلاستیک‌ها قابلیت تحمل نور و حرارت را دارند و بعضی از آنها نیز در برابر نور و حرارت از خود مواد شیمیایی خطرناکی آزاد می‌کنند که برای سلامت انسان‌ها و محیط زیست مضر است. تولید پلاستیک‌ها خود با صرف انرژی و مواد بسیار همراه است. از میان انواع پلاستیک‌ها، استفاده از ظروف یک بار مصرف پلاستیکی و کیسه‌های پلاستیکی یکی از مشکلات جدی دهه‌های اخیر به شمار می‌رود. ظروف و کیسه‌های پلاستیکی به دلیل قیمت ارزان، سبک بودن و دسترسی راحت در مراکز خرید به صورت کنترل نشده‌ای در اختیار مردم قرار می‌گیرند در حالی که استفاده نادرست و بیش از اندازه از آنها در دراز مدت اثرات نامطلوبی بر محیط زیست دارد. این مواد پلیمری نه تنها تجزیه نشده بلکه سرانجام موجب آلودگی خاک و آب شده و وارد زنجیره غذایی انسان می‌شود.

در کشور ما، پیوسته مقادیر زیادی لوازم پلاستیکی تولید می‌شود و این به دلیل داشتن منابع نفتی و تولیدات پتروشیمی فراوان است و از این رو ایران یکی از عمده تولید کنندگان مواد پلاستیکی به شمار می‌رود. از طرف دیگر مهم‌ترین دلیلی که سبب استفاده هر چه بیشتر از کیسه‌های پلاستیکی شده است، قیمت ناچیز آنها در مقایسه با کیسه‌های پارچه‌ای و کاغذی است، اما از این موضوع غافل نباید بود که هزینه جمع‌آوری، بازیافت و امحاء این مواد از همه مهمتر زیان و خسارات زیست‌محیطی ناشی از پراکندگی آنها در محیط زندگی، غیرقابل محاسبه و بسیار گزاف

است. مصرف ظروف یکبار مصرف پلیمری و کیسه‌های پلاستیکی، ضمن آن که تولید مواد زائد را افزایش می‌دهد، به محیط زیست آسیب می‌رساند. بنابراین با کاهش مصرف آن‌ها علاوه بر این که موجبات حفاظت محیط زیست فراهم می‌شود، حجم ضایعات تولیدی نیز تا حد زیادی کاهش می‌یابد. مواد پلاستیکی و پلیمری به علت ساخته شدن از منابع نفتی و دارا بودن مواد با پایه نفتی و خاصیت تجزیه ناپذیری، در خاک باقی می‌مانند و به این ترتیب مواد شیمیایی آنها به تدریج از طریق خاک وارد زنجیره غذایی انسان می‌شود؛

در سال ۲۰۰۲ میلادی، بنگلادش نخستین کشور بزرگی بود که استفاده از کیسه‌های پلاستیکی را ممنوع کرد. این کشور به دنبال سیل ویرانگر سال ۱۹۸۸ میلادی و به دلیل این که کیسه‌های پلاستیکی با بستن راه فاضلاب‌ها عامل اصلی شدت یافتن سیلاب بودند، خسارات چشمگیری دید. همچنین چین استفاده از کیسه های پلاستیکی رایگان را ممنوع کرده و ایرلند با اعمال مالیات بر کیسه های پلاستیکی در سال ۲۰۰۲ استفاده از آن را به میزان ۹۰ درصد کاهش داد. کشور رواندا نیز در سال ۲۰۰۵ استفاده از کیسه پلاستیکی را ممنوع کرد. کانادا، هند، آفریقای جنوبی، تانزانیا، کنیا، تایلند و سنگاپور هم استفاده از کیسه پلاستیکی را ممنوع و یا در حال ایجاد مقدمات لازم برای اجرای این قانون هستند. در مارس ۲۰۰۷ سان فرانسیسکو اولین شهر امریکا در اعمال قانون ممنوعیت استفاده از کیسه پلاستیکی بود. بنابراین در کشور ما نیز می‌بایست در جهت کاهش استفاده از کیسه های نایلونی چاره اندیشی صورت گیرد. سازمان مدیریت پسماند شهرداری قزوین در راستای وظایف خود همواره بحث کاهش تولید زباله به ویژه کاهش مصرف کیسه های نایلونی را در دستور کار قرار داده که از جمله اقدامات انجام شده می‌توان به آموزش چهره به چهره به شهروندان، آموزش در سطح مدارس و اطلاع رسانی از طریق جراید، بیلبورد ها، بنر، صدا و سیما و همچنین توزیع کیسه های پارچه ای به صورت نمادین در برخی فروشگاه های شهر اشاره کرد.

علیرضا صفاری

کارشناس برنامه ریزی